

Do It Ourselves De nieuwe missionarissen

'Postzegels betalen' we uit eigen zak'

Steeds meer mensen willen zelf ontwikkelingsproblemen aanpakken. 'Weg met de strijkstok!' Maar ook: 'Terug naar ontwikkelingssamenwerking 0.0!'

Door Merijn van Nuland Beeld Milo

NON WORDEN wilde ze niet. Al was de Rosmalense Maria van Heist-Geerts in haar jeugd nog zo geharmoniseerd van de bijbelse verhalen over hulp aan de armen, ze hooftte niet zo nodig het geloof te verkondigen. Wel was ze erg onder de indruk van de missionarissen die er op uit trokken om in de binnenlanden van Afrika, Azië en Latijns-Amerika ontwikkelingswerk te verrichten. Op Oudejaarsavond 2001 vroeg een vriend of ze mee wilde naar India. Hij had daar een project opgezet om de plattelandsbevolking te ondersteunen, veel meer kreeg ze niet te horen.

In Jabalpur in Centraal-India werd ze overrompeld door het primitieve leven op het platteland. Ze trof armoede aan, zag kinderen niet hongerdoeden. Bij thuiskomst besloot ze samen met enkele anderen vanuit Nederland geld in te zamelen en in 2003 was Stichting Namasté-India een feit. Jaarlijks krijgt de stichting 25.000 tot 40.000 euro aan donaties binnen, waarvan onder andere analfabete meisjes een opleiding krijgen en lokale ondernemingen worden opgestart. Een particulier initiatief was geboren, een kleinschalige organisatie die structureel en zonder directe financiering van de overheid ontwikkelingswerk verricht.

'Ik heb het vermoeden dat dit soort initiatieven sneller ontstaan dan ooit', zegt Sura Kinsbergen, die aan het Centre for International Development Issues in Nijmegen (Cidin) op het onderwerp promoveert. Naar schatting zijn er op dit moment in Nederland tussen de zesduizend en vijftienduizend van die hulpelubjes, maar volgens Kinsbergen zijn ze vaak zo kleinschalig en ongebonden dat ze nauwelijks traceerbaar en dus niet echt te tellen zijn.

Opvallend genoeg ontstaan deze initiatieven in een tijd waarin de subsidiestroom vanuit de overheid naar gevestigde 'modefinancieringsorganisaties' als Oxfam Novib en Cordaid afneemt. Ongeveer een miljard euro werd door het gedoogkabinet-Rutte bezuinigd op ontwikkelingsamenwerking. Het Nederlandse percentage ontwikkelingsgelden daalde daardoor tot de internationaal afgesproken ondergrens van 0,7 van het bnp. Op enkele kleinschalige protesten na legde de Nederlandse bevolking zich vrij

gemakkelijk bij deze ontwikkeling neer, of was er zelfs een uitgesproken voorstander van.

Niettemin bleek in 2011 uit onderzoek van het ncrvo, het kenniscentrum voor burgerschap en internationale samenwerking, dat 64 procent van de respondenten wel degelijk belang hecht aan het helpen van mensen in armere landen. Dit is de schijnbare tegenstrijdigheid waarin het debat over ontwikkelingsamenwerking is beland: terwijl veel burgers willen dat de armen hulp krijgen, accepteren ze niet dat dat gepaard gaat met hoge overheidsuitgaven. Dat is een vruchtbare voedingsbodem voor particuliere ontwikkelingsorganisaties. Zij beloven een einde te maken aan de beperkte transparantie, overambitieuze doelstellingen en gebrekkige effectiviteit van de met belastinggeld gefinancierde ontwikkelingssector. En misschien nog belangrijker: zij beloven het zelf te doen, zonder hoge directeurssalarissen en overheadkosten.

Naast solidariteit speelt zelfontplooiing een belangrijke rol bij het opstarten van een initiatief in een ontwikkelingsland, bleek uit onderzoek van Hinde Bouzoubaa en Madelief Brok. 'Het gaat natuurlijk allereerst om de mensen die je kunt helpen', vindt Maria van

Heist-Geerts. 'Maar je doet nooit alles voor een ander. Met mijn eigen stichting ben ik veel meer betrokken bij het hele ontwikkelingsproces dan als donateur van een grote organisatie. Je zou hoe je bijdrage een verschil maakt, je voelt het

Anna Chojnaeka is de oprichtster van 1%CLUB. Zij ziet de ontwikkelingswerkers-idee-dop dagelijks aan zich voorbij trekken: 'Mensen willen niet langer alleen maar vanaf de zijlijn toekijken, maar vooral zelf iets doen.' Haar organisatie zorgt ervoor dat deze wens realiteit kan worden: particuliere initiatieven in binnen- en buitenland kunnen online geld, maar ook tijd en kennis verwerven voor hun kleinschalige hulpproject. Via *crowd sourcing* doneert een groep mensen een relatief klein bedrag aan van de projecten die zich op de website van 1%CLUB presenteren. 'Mensen willen betrokken zijn. Dit is de *innovative me-generation*'.

Zonder de sterk toegenomen mondiale ring had deze individualiseringstrend in ontwikkelingsamenwerking echter nooit zo vlucht kunnen nemen. Met internet en mobiele telefonie wordt zelfs Afrika, tot voor kort *terra incognita*, vluggevlug ontsloten. Zo snel werd dat Chojnaeka nu al projectaanvragen ziet binnenkomen die geschreven zijn door zijdelingsorganisaties, zonder dat Nederlanders daar intermediairen. 'Door de nieuwe technologie merk je dat we echt met elkaar verbonden zijn wereldwijd.' Inmiddels is de 1%CLUB in 67 verschillende landen actief.

Maar ook het reizen zelf is gemakkelijker geworden. Veel van de projecten die bij 1%CLUB binnenkomen, zijn bijvoorbeeld om

Nitolo GAMMA

'n pako zwanbale ulu

BBA!

